

25. 4. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Volba způsobu náhrady škody poškozeným z pohledu judikatury Nejvyššího soudu

V rozsudku ze dne 15. listopadu 2023, sp. zn. 23 Cdo 1820/2022, se Nejvyšší soud zabýval právní otázkou, která dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena, a to nerespektování práva poškozeného zvolit způsob náhrady škody podle § 2951 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „o. z.“), resp. jeho nesouhlasu se způsobem náhrady škody a následně důsledků nesouhlasu na výši náhrady škody v penězích.

Právo poškozeného zvolit si způsob náhrady škody

Podle § 2951 odst. 1 o. z. vyplývá, že zákon označuje uvedení v předešlý stav (naturální restituci) jako primární formu náhrady vzniklé škody a že náhrada škody v penězích (relutární restituce) přichází v úvahu jen, žádá-li o to poškozený, anebo není-li uvedení do předešlého stavu dobře možné.[\[1\]](#) Je-li tedy naturální restituce možná, má nadále záležet jen na vůli poškozeného, jaký způsob nahrazení škody bude požadovat.[\[2\]](#)

Ustanovení § 2951 odst. 1 o. z. ovšem nelze chápat jako alternativní obligaci[\[3\]](#), kterou konkretizuje až volba předmětu (způsobu) plnění oprávněnou osobou. I bez projevené vůle poškozeného je škůdce od počátku bez dalšího zavázán k naturální restituci, je-li dobře možná. Není-li tomuto tak, je od počátku zavázán k peněžité náhradě. Citované ustanovení však dává poškozenému právo svým úkonem změnit předmět plnění.[\[4\]](#) Jde tedy o zvláštní případ jednostranné změny obsahu závazku a tuto projevenou vůli poškozeného je škůdce povinen respektovat.

Zákonná úprava tak poskytuje ochranu jak poškozenému, který i když nebude aktivní a nezvolí si způsob náhrady škody, bude mu i tak způsobená škoda odčiněna, tak škůdci, který může způsobenou škodu odčinit i bez poskytnutí součinnosti poškozeného, tzn. nemusí vyčkávat na volbu poškozeného a být v nejistotě o požadovaném způsobu plnění.

Režim poskytnutí náhrady škody v souladu s volbou poškozeného

Nejvyšší soud již v minulosti dospěl k závěru, že nesouhlas poškozeného s provedením naturální restituce nelze bez dalšího ztotožňovat s volbou práva poškozeného na peněžitou náhradu. Nesouhlas poškozeného například s provedením opravy věci škůdcem totiž nemusí vždy znamenat, že poškozený tím současně zvolil způsob náhrady škody v penězích.[\[5\]](#)

Na druhou stranu, pokud poškozený výslovně uvede svou volbu, nemůže být proti své vůli nucen přijmout plnění poskytnuté jiným způsobem.[\[6\]](#) Poskytnutí takového plnění proto nemůže ani snižovat výši peněžité náhrady, kterou je povinen škůdce poškozenému poskytnout. Poskytnutím jiného, než dohodnutého plnění tak nedochází k (ani částečnému) zániku deliktního závazku spočívajícího v náhradě vzniklé škody[\[7\]](#), ledaže by poškozený takové jiné plnění přijal.

Výše náhrady v penězích se pak určí podle § 2969 odst. 1 o. z. bez ohledu na to, že v mezidobí škůdce provedl proti vůli poškozeného např. opravu věci. Z ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu[\[8\]](#) vyplývá, že při určení výše škody na věci se zásadně vychází z obvyklé ceny v době poškození, přičemž se zároveň přihlíží k tomu, co musí poškozený účelně vynaložit k obnovení nebo

nahrazení funkce věci. Lze však též vycházet z porovnání hodnoty věci, jakou měla v době poškození, oproti stavu po poškození s přihlédnutím k rozsahu, v jakém byla poškozena zásahem škůdce. Tedy dochází k porovnání ceny obvyklé,^[9] jakou věc měla před poškozením, s obvyklou cenou po poškození.^[10]

Právo škůdce na vydání bezdůvodného obohacení?

V případě, že škůdce plnil v domnění, že plní svůj závazek, je na místě posoudit toto jednání podle zásad bezdůvodného obohacení. Posouzení však bude záviset na konkrétních okolnostech dané věci.

V souladu s výše nastíněným, jestliže škůdce jednal (opravil věc) proti vůli poškozeného na vlastní nebezpečí,^[11] resp. jednal s vědomím, že k naturální restituci není povinen, nevznikne obohacenému (poškozenému) povinnost obohacení vydat,^[12] příp. zaplatit peněžní náhradu za opravu věci.^[13]

Naopak pokud škůdce takto plnil v omylu (v domnění), že i přes nesouhlas poškozeného plní svůj závazek, je obohacený (poškozený), který získal předmět obohacení bez svého svolení, povinen jej vydat škůdci (ochuzenému), avšak není-li vydání předmětu obohacení dobře možné (což zpravidla nastává v případě výkonu činností při opravě věci), není obohacený (poškozený) povinen poskytnout peněžitou náhradu, ledaže by tím vznikl stav zjevně odporující dobrým mravům.^[14]

Závěr

Vzhledem k nedávnému rozsudku Nejvyššího soudu lze proto uzavřít, že provedení opravy věci škůdcem proti vůli poškozeného, který požadoval náhradu škody v penězích a plnění naturální restitucí následně nepřijal, nezpůsobuje (ani částečný) zánik závazku k náhradě škody a nesnižuje výši náhrady škody v penězích, k níž je škůdce povinen.

Výše uvedené však neznamená, že by plnění poskytnuté škůdcem opravou věci proti vůli poškozeného nemělo být nijak zohledňováno. Nelze jej však zohlednit při určení výše nároku poškozeného na peněžitou náhradu škody jeho snížením. Případný prospěch získaný poškozeným z takového plnění je namísto posoudit podle zásad bezdůvodného obohacení.

JUDr. David Mašek, Ph.D.,
advokát, partner

Marie Kortusová,
paralegal

MAŠEK
/PARTNERS
advokátní kancelář

Mašek & Partners, advokátní kancelář, s.r.o.

Ovocný trh 573/12
110 00 Praha 1

Tel.: +420 226 886 271

e-mail: office@masekpartners.cz

---

[1] K tomuto viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2022, sp. zn. 25 Cdo 2651/2021.

[2] Důvodová zpráva k zákonu č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz.

[3] Ve smyslu § 1926 o. z.

[4] Srov. Melzer, F. § 2951–2952. in: Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894–3081. Praha: Leges, 2018, s. 918 a 919.

K tomuto viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 1677/2019.

[5] Poškozený např. může mít v úmyslu, aby škůdce pouze posečkal s naturální restitucí do doby, než poškozený získá další relevantní informace pro učinění volby způsobu náhrady škody, případně může takovým nesouhlasem vyjádřit svou žádost, aby škůdce opravu neprováděl sám, ale pouze zajistil její provedení u třetí osoby, nebo aby namísto opravy věci poskytl poškozenému náhradní věc.

[6] Srov. § 1910 o. z.

[7] Nejde o řádné splnění dluhu ve smyslu § 1908 o. z.

[8] K výkladu § 2969 odst. 1 o. z.

[9] Cena obvyklá ve smyslu § 2969 odst. 1 o. z. pak představuje cenu, za kterou lze v daném místě a čase za obvyklých obchodních podmínek pořídit náhradní věc stejných kvalit, přičemž takto stanovená cena je v prostředí státem neregulovaného hospodářství cenou tržní, ovlivněnou nabídkou a poptávkou na trhu, tedy zahrnuje i hledisko „prodejnosti“ věci (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2022, sp. zn. 25 Cdo 2651/2021).

[10] Časové hledisko stanovení ceny poškozené věci přitom zákon vztahuje k době poškození (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2679/2019).

[11] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. 23 Cdo 82/2019.

[12] Srov. § 2992 o. z.

[13] Ve smyslu § 2999 o. z.

[14] Srov. § 3001 odst. 2 o. z.

Další články:

- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)